

Čísła a fakty o Paríži

Paríž je hlavným mestom Francúzska, má rozlohu 14 518 km², je osídlené 12 miliónmi obyvateľov. Názov Paríž je odvodený z galského slova parios, znamenajúceho "kotol". Paríž je sídlo Prezidenta, vlády a obidvoch komôr francúzskeho parlamentu (národné zhromaždenie a senát). Najvyššie položené miesto v Paríži je Montmartre -129 m nad morom.

Pokiaľ sa chcete dozvedieť kde sa nachádza najznámejší obraz sveta, či zoznámiť sa s najväčším pouličným sériovým vrahom, navštívte Paríž. Tu sa naskytne neuveriteľné množstvo zaujímavých miest z historického hľadiska, ale i z oblasti moderného umenia, ktoré tu vzniká prakticky na ulici. Pri návšteve Paríža sa zdá, že všetky slávne mená i miesta pochádzajú z Paríža. Kto by nepoznal kardinála de Richelieu, Markýza de Sade, alebo snáď slávneho Kráľa slnka Ludvíka XVII. Všetkým menovaným mužom bol Paríž spoločným rodiskom, či pôsobiskom.

Krátka história mesta :

Zakladateľmi mesta boli pravdepodobne Galovia, ktorí vytvorili malo urbanistické centrum na ľavom brehu Seiny. Neskôr nasledoval príchod Rimanov na čele s Júliom Cézarom, ktorý toto miesto opakovane nazýva Lutécia. Z dôvodov neustálych barbarských vpádov sa toto prvé centrum prenieslo do Ile-de-la Cité, odkiaľ sa začína pomalé, ale neustále rozširovanie na brehy rieky. Najskôr bola jednoduchým sídlom Merovingských a neskôr Karolingských kráľov ale **po roku 967 sa Paríž stáva pravým hlavným mestom**. Príchodom Filipa II. Augusta na trón (1180-1223) prežil Paríž jedno zo svojich najkrajších období : bola zahájená výstavba Louvru a v roku **1245 založená Univerzita**. Príchodom Ľudovíta IX Svätého (1226-1270)sa začala výstavba Sainte Chapelle a nepretržite pokračuje výstavba Notre-Damu.

Na začiatku 17. st. má Paríž 300.000 obyvateľov. Mesto sa stáva najdôležitejším kultúrnym a politickým centrom, predovšetkým za vlády kardinála Richelieu, ktorý v roku 1635 založil Academie Francaise, v ktorej 40 členov bolo nazývaných "nesmrteľní".

V období panovania dynastie Borbonovcov sa mesto ešte viac rozrástlo tak, že v roku 1715 za vlády Ľudovíta XIV. malo viac ako 500.000 obyvateľov. Svoje miesto v histórii si mesto získalo v roku **1789, kedy sa začala Veľká Francúzska revolúcia**, ktorá poznamenala zrodenie moderného sveta. Za začiatok revolúcie sa obvykle považuje 14. júl, kedy sa ľud zmocnil symbolu absolutizmu a teroru - Bastily.

Nasledujúce dejiny:

1792 : Dňa 21. septembra je vyhlásená prvá Francúzska republika. O 4 mesiace neskôr je na Place de la Révolution (dnešné Place de la Concorde) popravený Ľudovít XVI. 1800: Počas vlády Napoleona Bonaparte, prvého konzula republiky je Francúzsko rozdelené na 10 správnych obvodov - departmentov. Na ich čele stoja prefekti, ktorých menuje minister vnútra.

1804: Napoleon Bonaparte sa v Notre-Dame sám korunuje za francúzskeho cisára (Napoleona I.).

1814 : Spojenci obsadzujú Paríž, Napoleon je porazený. S vládou Ľudovíta XVIII. Dochádza opäť k dočasnej reštaurácii monarchie.

1815 : Po porážke v Bitke národov pri Lipsku (1813) Napoleon znova získava moc. Ale už po "100 dňoch" je pri Waterloo porazený.

1848 : Vo februárovej revolúcii 1848 je definitívne odstránené kráľovstvo. Princ Ľudovít Napoleon Bonaparte (neskôr Napoleon III.) sa 10. decembra 1848 na základe plebiscitu stáva prezidentom republiky.

1852 Na základe obnoveného plebiscitu (97% hlasov za) si Ľudovít Napoleon prepožičiava titul "cisár Francúzov z milosti Božej a z vôle ľudu" (cisár Napoleon III.).

1870 :Francúzsko prehráva nemecko-francúzsku vojnu. V Paríži je vyhlásená Tretia republika.

1871 : Založenie Nemeckej ríše (cisár Wilhelm I.) v Zrkadlovej sieni vo Versailles. Povstanie robotníkov, Parížska komúna (marec-máj 1871) bola krvavo potlačená - 30.000 mŕtvych.

1889 : Dokončenie vyše 300 m vysokej **Eiffelovej veže** pri príležitosti Svetovej výstavy v Paríži a 100. výročia Francúzskej revolúcie.

1900 : Pri príležitosti Svetovej výstavy uviedli do prevádzky prvú linku metra.

1944 : Oslobodenie wermachtom obsadeného mesta spojeneckými vojskami.

1968 : Protestné nepokoje na parížskej univerzite Sorbonne a v študentskej štvrti Quartier Latín proti kultúrnej a sociálnej politike prezidenta de Gaulla.

1977 : Paríž, ktorý doteraz spravovali iba prefekti menovaní vládou, dostáva svojho nového starostu, ktorého zvolilo jeho obyvateľstvo. 31. januára 1977 otvorené Centre National d'Art et de Culture Georges Pompidou.

1981 : Na ploche doterajšej Halle vzniklo supermoderné nákupné stredisko Forum des Halles.

1984: Prezident Mitterrand schválil plán výstavby sklenenej pyramídy na dvore Louvru ako nový vchod do múzea a plán podzemného mesta na trávenie voľného času Grand Louvre.

1986 : 13. marca prezident Mitterrand slávnostne otvára Mesto vedy a techniky v Parc de la Villette.

1989: Dvestoročné jubileum Francúzskej revolúcie. Otvorenie monumentálnej Národnej opery na Place de la Bastille a vysvätenie Grande Arche (Vít'azného oblúka ľudských práv) v mestskej časti La Défense.

1990 : V "Parížskej charte" 34 zúčastnených štátov konferencie o bezpečnosti a spolupráci v Európe v novembri 1990 vyhlásilo desaťročia trvajúce rozdelenie Európy za skončené: osobitne treba spomenúť zjednotenie Nemecka (3. 10. 1990)

POZORUHODNOSTI PARÍŽA:

Arc de Triomhe- Vít'azný oblúk: Je postavený na oslavu víťazného ťaženia francúzskej revolučnej armády. Príkaz postaviť toto ohromné stavebné dielo vydal Napoleon I. roku 1806, ale jeho dokončenia sa nedožil. Roku 1920 bol pri základoch Vít'azného oblúka položený náhrobný kameň neznámeho vojaka. Komplex je 50 m vysoký a 45 m široký. Na jeho vonkajšej strane sú obrovské sochy a reliéfy, ktoré zobrazujú ťaženie, víťazstvo a slávny návrat. Na vnútornej strane sú mená generálov a ďalších bitiek. V rokoch 1988-1989 bolo toto dielo úplne reštaurované. Z vyhladkovej plošiny sa ponúka neobyčajná panoráma: 12 tried zbiehajúcich sa do Hviezdicového námestia Každý večer o 18.30 hod. prechádza námestím malá delegácia príslušníkov združenia vojnových veteránov, ktorí sem prichádzajú uctiť si pamiatku k hrobu neznámeho vojaka. 11. novembra, na výročie prímeria z roku 1918, konajú sa tu spomienkové oslavy na počesť padlých v obidvoch svetových vojnách. V malom múzeu pod plošinou je výstava dokumentov o histórii stavby tohto monumentu a spomienkových predmetov na Napoleona

Arc du Carrousel: - Arc du Triumphe du Carrousel bol niekedy pyšnou bránou do dvora Tuilerijského paláca. Je napodobeninou víťazného oblúka Septima Severa v Ríme.

Bol postavený v rokoch 1806 až 1818 ako spomienka na slávne víťazstvá Napoleona I. Po zničení Tuilerijského paláca prestal byť Arc du Carrousel bránou do paláca a dnes je trocha izolovaný.

Bastille (námestie Place de la Bastille): na mieste, kde kedysi stála nenávidená pevnosť a väzenie Bastilly, sa dnes nachádza impozantné námestie. Kto však hľadá zvyšky Bastilly, bude sklamaný: po jeho dobytí 14. júla 1789 ju v priebehu niekoľkých mesiacov úplne rozobrali a materiál použili na výstavbu okolitých domov. Bastilla = malá pevnosť, bola vybudovaná za Karola V. v rokoch 1370-1382. Tvorila ju sústava bášť. Svoju obranu

funkciu však neplnila najlepšie, viackrát bola obsadená. Hnev ľudu sa začal sústreďovať na pevnosť až vtedy, keď z nej minister Ľudovíta XIII., kardinál Richelieu urobil štátne väzenie, v ktorom boli väzni uväznení priamo na kráľov rozkaz, bez súdneho rozsudku. Bastilla bola často preplnená väzňami, ale 14. júla 1789, keď útokom na Bastillu začala Francúzska revolúcia, našli osloboditelia v celách iba siedmich väzňov. Dav ich víťazne oslavoval.

Na dnešnom námestí Place de la Bastilla sa vypína Júlový stĺp - Colonne de Juillet, na jeho vrchole je pozlátená socha slobody. Nie je však spomienkou na 14. júl, francúzsky národný sviatok, ale na padlých republikánov v júlovej revolúcii roku 1830, ktorá zvrhla Karola X a na jeho trón dosadila "občianskeho kráľa" Ľudovíta Filipa. Točité schody vnútri stĺpa vedú na plošinu s výhľadom na novú Národnú operu na Place de la Bastille.

Ópera de la Bastille: tam, kde v minulosti stálo väzenie, bola 14. júla 1989 otvorená nová Národná opera, ktorú navrhol Carlos Ott, Kanadčan, narodený v Uruguaji. Reprezentatívna stavba s pravouhlými a oblými tvarmi zaberá plochu 15 ha. Architektonický dizajn jej kvadratického a mriežkovaného skleneného priečelia pôsobí chladno a vecne. Okrem veľkej opernej sály, ktorá má 2.700 miest a ktorej obrovské javisko obklopuje 5 bočných a jedno zadné javisko rovnakých rozmerov. V komplexe je aj amfiteáter pre 500 divákov, štúdio s 280 miestami, skúšobné javisko, knižnica a videotéka

Bois de Boulogne: 865 ha veľký park je obľúbeným miestom oddychu blízko Paríža. Rozprestiera sa na západnom okraji mesta. Je popretkávaný vychádzkovými chodníkmi a jazdeckými cestičkami, ale aj automobilovými cestami. Názov parku je odvodený od pútnického kostola Notre Dame de Boulogne le Petit, postavili ho obyvatelia dedinky, ktorá tu stála v 14. storočí na počesť svojho pútnického miesta. Dlhý čas bol lesík poľovníckym revírom kráľov, ale aj útulkom lupičov. Ľudovít XIV. nariadil svojmu ministrovi Colbertovi, aby v parku vybudoval hviezdicové cestičky a sprístupnil ho verejnosti. V 18. storočí, a potom do polovice 19. storočia bol park miestom spoločenských stretnutí vznešeného sveta. Dnes tu trávi mnoho ľudí svoj voľný čas na prechádzkach, na piknikoch na lúke, pri veslovaní alebo jednoducho záhaľkou. Večer sa publikum vymení, aj jeho záujmy. Silné korene tu zapustila nočná prostitúcia.

Boulevards (Bulváre): Slovo "Boulevard" označuje ulice, ktoré boli budované ako pevnosti. Na niektorých mapách mesta možno ľahko rozoznať, ako sa Paríž postupne z centra (Ile de la Cite) kruhovitým zväčšoval: bulváre vznikajú okolo centra ako letokruhy na strome.

Systém bulvárov mal aj vojensko-strategický

Arche (Víťazný oblúk) : extravagantná budova má výšku 110 m ktorý poskytuje prístrešie francúzskemu ministerstvu pre mestskú a bytovú výstavbu a medzinárodnej spoločnosti pre ľudské práva. V "Tours" ("Vežiakoch"), ako Francúzi nazývajú výškové budovy, majú sídla predovšetkým veľké computerové a ropné spoločnosti. K extravagantným architektonickým výtvorom patrí aj trojuholníkový sklenený palác P.F.A. na Explanade Général de Gaulle a veľká výstavná budova CNIT (Centre National des Industries et Techniques), ktorá má tvar dohora obrátenej mušle. Obrovská hala (90.000 m², na porovnanie Námestie Svorností má 84.000 m²) na námestí Place de la Défense slúži na masové podujatia a veľké výstavy.

Etoile (Place de la Gaulle): známe námestie, v strede ktorého sa vypína Víťazný oblúk Napoleona I. a ktoré od roku 1970 nesie meno vtedajšieho francúzskeho prezidenta Charlesa de Gaulla. Zároveň je však aj naďalej známe ako Place de l'Etoile (Hviezdicové námestie). Na tomto hviezdicovité sformovanom námestí sa stretáva dvanásť tried (avenueí). Dnešný vzhľad mu dala mestská architektúra baróna Haussmanna. Z plošiny Víťazného oblúka sa tu (okrem vyhladky na mesto) ponúka aj pohľad na premávku na námestí, čo je samo osebe veľmi pozoruhodné divadlo. Človek má často dojem, že vodiči práve na "Etoile" chcú dosiahnuť rýchlostný rekord.

Grand Palais: bol postavený pri príležitosti Svetovej výstavy v roku 1900. Vnútorná architektúra sa nesie v novom štýle epochy, ale pokiaľ ide o vonkajšie tvary, prevažuje novobarokový sloh. Hodná povšimnutia je sklenená, 43 m vysoká kopula vnútri paláca. Od roku 1965 sú v južnom krídle paláca miestnosti jednej z parížskych univerzít, v západnom krídle je od roku 1937 umiestnené prírodovedné múzeum - Palais de la Découverte.

Hotel de Ville (Radnica) : od roku 1777 má Paríž, ktorý bol dlhý čas "hlavným mestom bez hlavy", zasa starostu. Sídлом jeho úradu je Hotel de Ville, ktorému podliehajú starostovské úrady 20 okresov. V 14. storočí tu stála prvá radnica. Postupne bola prestavovaná a rozširovaná. Roku 1871 po porážke Komúny vyhorela, ale nakoniec ju znovu zrekonštruovali.

Champ-de-Mars (Martovo pole): niekdajšie vojenské cvičisko má dnes podobu parku a rozprestiera sa medzi Eiffelovou vežou a École Militaire.

Conciergerie: časť stredovekého kráľovského paláca a väzenie - dnes múzeum, v ktorom sa konajú početne navštevované koncerty. Filip IV. Pekný dal okolo roku 1300 zriadiť vysoké gotické sály Conciergerie, čo je jediná časť starého paláca, ktorá sa zachovala dodnes, správca zámku, jeho guvernér, bol "concierge" (dnes domovník alebo majiteľ domu vo francúzskych nájomných domoch). Mal pravdepodobne aj súdnu moc, lebo budova sa čoskoro stala zámokým a neskôr štátnym väzením. Tu čakali mnohí známi väzni na svoj rozsudok, o.i. Mária Antoinetta, Danton a Robespierre a iní.

Concorde (Place de la Concorde): široké námestie Place de la Concorde, ktoré sa nachádza uprostred osí Louver-Víťazný oblúk a Madelaine-Palais-Bourbon, sa pokladá za najkrajšie námestie na svete. Mestský senát ho poctil sochou jazdca Ľudovíta XV. - je dielom stavebného majstra Jacquesa Gabriela, ktorý dal na severnej strane námestia postaviť dve nádherné stavby - vpravo generálny štáb ministerstva námorníctva a vľavo elegantný Hotel Crillon. Počas Francúzskej revolúcie bola socha kráľa zničená, námestie premenované na Place de la Révolution a bola tu inštalovaná gilotína. K tisícim tých, ktorých hlavy padli na tomto námestí, patrili aj Ľudovít XVI., Mária Antoinetta, madame du Barry, Danton a napokon aj Robespierre a jeho stúpenci. Za vlády direktória dostalo námestie (1795) svoje dnešné meno Place de la Concorde (Námestie Svornosti). V roku 1883 bol uprostred námestia inštalovaný 22 metrov vysoký, 220 ton ťažký obelisk (Óbelisque) z Luxoru. Pochádza z doby Ramzesa II (13. st. pred n.l.) a je to dar egyptského vicekráľa Mehmeda Aliho. V rokoch 1836-1854 dokončil Jakob Hittorf, ktorý pochádzal z Kolína, úpravu námestia vytvorením severnej fontány (s alegóriami na poľnohospodárstvo a priemysel) a južnej fontány (námorná doprava a rybolov), ako aj ôsmich sôch žien, ktoré v smere hodinových ručičiek symbolizujú osem najväčších francúzskych miest: Marseille, Bordeaux, Nantes, Brest, Rouen, Lille, Strasbourg, Lyon. Podstavce sôch obývali predtým mestskí zamestnanci, "gardiens".

La Défense: v západnej časti mesta, priamo na osi Champs-Élysées-Víťazný oblúk-Avenue de la Grande Armée, vznikla v polovici 60.-tych rokov obchodná, výstavná a obytná štvrť La Défense. Historický názov (obrana) pripomína vojnu z rokov 1870-1871. Francúzi vtedy na tomto mieste kládli urputný odpor Prusom. Na dvestoročnicu osláv Francúzskej revolúcie tu bola roku 1989 otvorená a vysvätená La Grande. Veľké bulváre odjakživa priťahovali návštevníkov pre ich promenády, reštaurácie a divadlá. Pojmy bulvárne noviny, bulvárne divadlo sa používajú na označenie veľkej hlasitosti a senzáciečnosti.

Catacombes (Katakomy) : v galsko-rímskej dobe sa na tomto mieste nachádzali podzemné kameňolomy. Tie sa v období od roku 1785 do polovice 19. storočia využívali ako priestory, v ktorých sa ukladali kostry z početných parížskych cintorínov a ukladali sa meter vysoko pozdĺž stien kľukatých chodieb. Odporúčame zobrať si so sebou vreckovú baterku.

Centre Pompidou-Beaubourg (Štátne centrum umenia a kultúry George Pompidou):

od jeho otvorenia (1977) ho každoročne navštívi viac ako 6 miliónov návštevníkov a stalo sa jedným z najpríťažlivejších miest. Od svojho vzniku sa už aj rozšírilo. Návštevník si môže pozrieť výstavy, knižnice, národné múzeum moderného umenia, môže navštíviť kino, divadlo a napokon prezrieť budovu. Názov Beaubourg je názov štvrť, kde sa budova nachádza. Objekt je 166 m dlhý, 60 m široký a 42 m vysoký. Budova konštrukciou pripomína akúsi rafinériu. Všetky inštalačné potrubia sú ako farebné rúry, umiestnené na východnej vonkajšej strane.

Cité : Ile de la Cité (Ostrov La Cité na Siene) je historické a geografické centrum Paríža. Tu na ostrove, chránenom obidvoma ramenami Seiny, sa nachádzali už v raných dejinách prvé osídlenia. Tu ležalo aj galsko-rímske mesto Lutécia. Tu sa uchyľovali obyvatelia pri vpádoch Germánov, Normanov a Hunov. Od 6. do 14. storočia bolo Cité kráľovským sídlom so svetoznámych kráľovským palácom a jeho sakrálnym doplnkom - katedrálou Notre-Dame de Paris. Po preložení kráľovskej rezidencie sa obraz mesta menil: široké námestia a ulice už neboli potrebné na slávnostné podujatia kráľovského dvora. V 19. storočí, za vlády Napoleona III. sa radikálne zmenila tvár Cité, veľa domov bolo zbúraných, vytvorili sa námestia, rozšíril sa justičný palác, vznikla novostavba Hotel-Dieu - kasárňam podobné nemocničné budovy (najstaršia nemocnica v Európe). Na námestí pred Notre-Dame je socha Karola Veľkého., tu slávil "sviatok federácie". Za účasti kráľa Ludovíta XVI. a zástupcov všetkých francúzskych provincií sa konala prisaha na novú ústavu, ktorá predpokladala zaviesť konštitučnú monarchiu podľa anglického vzoru. V rokoch 1867, 1878, 1889, 1900 a 1937 sa konali na Martovom poli svetové výstavy. Prechodne tu bola aj prvá parížska dostihová dráha.

Champs-Élysées (Elyzejské polia): je to svetoznámy parížsky bulvár, dlhý 1880 metrov. Od Rond-Point, svojej najväčšej križovatky, sa delí na dve veľké časti: horná siaha k Víťaznému oblúku a ponúka všetko, čo spája cudzinec s jej menom: luxusné obchody a hotely, nespočetné reštaurácie a pouličné kaviarničky, kiná a divadlá, úrady veľkých bánk a medzinárodných leteckých spoločností.

Dolná časť až po Place de la Concorde je zas známa svojimi parkami, v ktorých sa nachádza múzeum, divadlo a niekoľko reštaurácií. Ku koncu 16. storočia sa tu rozprestierali polia a močiare. V 17. storočí tu bola prvýkrát vystavaná cesta z Tuilerijského zámku. Začiatkom 18. storočia dostala táto trieda meno Champs-Élysées.

Chatelet : názov námestia a veľkej stanice metra má pripomínať "Grand Chatelet" - pevnosť z 12. storočia, ktorá chránila ostrov - Cité. Zároveň to bolo väzenie a do roku 1789 sídlo súdu hlavy mesta. Roku 1802 dal Napoleon pevnosť strhnúť, počas vlády Napoleona III. tu vznikli dve divadlá: na západnej strane Chatelet (opery, operety, balet), na východnej strane Théâtre de la Ville s náročným programom klasikov moderny, speváckych a hudobných sólistov. Od roku 1980 má úlohu národného divadla.

Institut de France: Academia Francaise (Francúzska akadémia), ktorú založil kardinál Richelieu roku 1635 v snahe starať sa o francúzsky jazyk) je iba jednou z piatich vedeckých akadémií vo Francúzsku, ktoré sú súčasťou Institut de France. Členovia akadémie "les 40 Immortels" (40 nesmrteľných) rozhodujú o tom, či je niektoré slovo prevzaté alebo môže byť zaradené do Dictionnaire de l'Academie, slovníka francúzskeho jazyka, ktorý je pre nich smerodajný, a tým bude "oficiálne" uznané za "francúzske slovo". Pri príležitosti 350. výročia jeho založenia odovzdali prezidentovi Mitterrandovi prvý výtlačok deviateho vydania tohto slovníka. Obsahuje 45.000 slov, zatiaľ čo 8. vydanie z roku 1935 obsahovalo približne 35.000 slov. Ďalšie akadémie robia výskumy staroveku (1663), v oblasti prírodných vied (Sciences 1666), duchovných, právnych a sociálnych vied

Musée d'Orsay: bolo postavené pri príležitosti Svetovej výstavy v roku 1890. Je to obrovská konštrukcia zo skla a železa, na vrchole ktorej je sklenená kupola z troch strán

obkolesená fasádou Hotela d' Orsay. Keď vojdete do Širokej vstupnej haly, nevidíte, ako obyčajne, nástupište, železničná trať diaľkovej dopravy do južného Francúzska je o niekoľko metrov hlbšie. V tridsiatich rokoch nášho storočia táto železničná stanica stratila význam zavedením prímestských rýchlolakov a metra. Postupne chátrala. Až v roku 1973 sa stanica dostala pod pamiatkovú ochranu a dozreli plány ako ju pretvoriť na múzeum. V roku 1986 Musée d'Orsay otvorilo svoje brány: má 17200 m² výstavnej plochy na obdobie od roku 1848 do roku 1916. Exponáty sú uložené chronologicky. Veľké témy a umelecké techniky -vrátane hudby a literatúry - nasledujú po sebe. Nájdete tam práce Gauguina, Moneta, van Gogha a iných slávnych umelcov.

Notre-Dame: s výstavbou **Cathédrale Notre-Dame de Paris** sa začalo roku 1163. Ľudivít IX.-Svätý a kanonik Maurice de Sully chceli na ostrove vystavať čo do štýlu a krásy podobný kostol ako opát zo Saint-Denis, kde sa roku 1135 začalo so stavbou prvého gotického kostola. Stavba katedrály sa pre tiahla na 250 rokov a odrazili sa v nej všetky fázy vývoja gotického umenia. Ani najväčší nápor turistov na široké Parvis de Notre-Dame, ktoré samotné ukrýva pozoruhodné poklady minulosti, nezakryje pohľad na západnú fasádu (hlavná fasáda). Roku 1980 sprístupnili pod Parvis 117 m dlhú Crypte archéologique. Kráľovská galéria na západnej fasáde: identita figur kráľov azda nebude nikdy objasnená. Dlho ich pokladali za židovských kráľov. Kadečo však hovorí, že sú to sochy francúzskych kráľov od Hildeberta I. (511-587) po Fillipa II. Augusta (1180-1223). Keďže ich počas francúzskej revolúcie zbavili hláv, problém sa nedá teraz vyriešiť. Výstup na vežu:pohľad na mesto zo 70 m výšky patrí k tomu najkrajšiemu, čo môže návšteva Paríža poskytnúť. Je to úplne iný pohľad, ako z iných miest. **Klenotnica:** okrem "veľkých pašijných relikvií" (klinec, trň z Kristovej trňovej koruny a kúsok kríža), pre ktorých uloženie Ľudovít IX. pôvodne dal postaviť Sainte Chapelle, sú tu aj cenné kostolné poklady (monštrancie, kríže, omšové kalichy) a vystavený korunovačný plášť Napoleona I.

Palais-Bourbon: na osi vedenej medzi Madeleine a obeliskom na Place de la Concorde sa nachádza niekdajší Palais-Bourbon. Je sídlom Francúzskeho Národného zhromaždenia (Assemblée Nationale), prvej komory francúzskeho parlamentu. Po zmene majiteľa Napoleon I. určil, že palác bude patriť senátu a dal ho prestavať.

Madeleine: Kostol sv. Márie Magdalény, ktorý obyvatelia pomenovali **La Madeleine**, je pseudogrécke stavebné dielo (54 koryntských stĺpov) pozoruhodných rozmerov (108 m dlhý, 43 m široký, výška stĺpov 15 m). Aj keď z hľadiska dejín umenia je bezvýznamný, teší sa stále živému záujmu zahraničných návštevníkov a v Paríži ho odporúčajú ako typ pre nápadné svadby. Freska na vrchole hlavného priečelia predstavuje Posledný súd, na bronzových dverách sú reliéfy zobrazujúce Desť Božích príkazaní.

Montmartre: názov Montmartre sa vysvetľuje dvojako. Raz sa odvodzuje od "Mont de Mercure - Hora Merkúr, Merkurovi zasväteného rímskeho chrámu, ktorý tu údajne kedysi stál. Druhé vysvetlenie súvisí s legendou o sv. Dionýzovi, prvom parížskom biskupovi. Jemu a jeho druhom tu sťali hlavu. Montnartre by podľa tohoto znamenalo Mont des Martyrs - Hora martýrov. Dnes sa pod Montmartre rozumie buď La Butte Montmartre, vrch s výškou 129 m nad morom so **Sacré Coeur** alebo obytná štvrť Montmartre, ale aj ako zábavná štvrť.

Sacré Coeur : "Bazilika Najsvätejšieho srdca Ježišovo" sa pokladá za symbol Paríža. Keďže stojí na vrchu Montmartre, vidno jej kupoly ďaleko za mestom. Po porážke Francúzska v boji proti Prusku a po potlačení Parížskej komúny (1871) francúzski katolíci slávnostne sľúbili, že postavia na kopci Montmartre kostol ako znak znovu nájdania zmyslu a nádeje. S výstavbou sa začalo v roku 1876. Kvôli sypkému podlažiu (pieskovec) stavebné práce postupovali len ťažko a zdĺhavo. Baziliku dokončili až roku 1910 a roku 1919 bola vysvätená. Jej sloh sa často označuje ako "cukrársky" a je poplatný románsko-byzantským stavbám kostolov. Veľký dojem vyvolávajú len jej rozmery -je 100 m dlhá a 50 m

široká. Ohromná mozaika na chóre ukazuje Krista s horiacim srdcom, vľavo archanjel Michal a Panna Orleánska, vpravo Ľudovít XVI. s rodinou. Vyplatí sa vystúpiť na kupolu (prístup vľavo od hlavného vchodu). Odtiaľ je nádherný pohľad na všetky časti Paríža.

Okolo Bute Montmartre sa točia nielen legendy, ale má aj svoje dejiny. Od 12. storočia stál na kopci rozľahlý benediktínsky opátsky kláštor, ktorý bol počas Francúzskej revolúcie (1794) zrovnaný so zemou. V tom čase však prechodne dostal meno revolučného vodcu Jeana-Paula-Marata: Mont-Marat. Roku 1871 bol Montmartre dejiskom krvavého začiatku a ešte krvavejšieho konca Parížskej komúny. Jej obrancovia tu kládli posledný odpor proti oddielom buržoáznej reakčnej Thiersovej vlády. Ešte aj dnes sa Montmartre hrdo nazýva commune libre - slobodná komúna. Svetoznámu povesť dosiahla kedysi vinárska dedina až roku 1860. Stala sa kolóniou umelcov, do ktorej sa od prelomu storočia zbíhali rozliční speváci, spisovatelia a predovšetkým maliari: Manet, van Gogh, Max Jacob, Picasso a iní.

Montparnasse: štvrt' Montparnasse je so svojim 59 poschodovým "Vežiakom" možno známejšia ako svojou niekdajšou kolóniou umelcov. V tejto budove je reštaurácia Panoráma s terasou umožňujúcou pohľad na Paríž z 200 m výšky. Vežiak sa týči vedľa stanice Montparnasse, z ktorej sa vypravujú rýchlovlaky TGV smerom k Atlantiku.

Palais de l'institut de France bol projektovaný ako stavebný objekt, ktorý mal na ľavom brehu Seiny vyvážiť Louvre na pravom brehu. Takto možno vysvetliť jeho úžasnú veľkosť (v porovnaní s tým, že tam pracuje len 60 ľudí) a reprezentačnosť s typickými znakmi klasického francúzskeho baroka. Kaplnka slúži ako veľká zasadačka. Konajú sa tu zhromaždenia akadémií a celého inštitútu, volia tu nástupcov zosnulých členov a na slávnostných zasadaniach prijímajú nových členov.

Dóme des Invalides: je to niekdajší kráľovský kostol Ľudovíta XIV.. Od roku 1840 je hrobkou Napoleona I. Jeho nádherná kupola, ktorá je vyše 100 m vysoká, a stĺporadie robia z tejto budovy príklad harmonickej architektúry. Vo veľkej kruhovitej hrobke je na zelenom podstavci sarkofág Napoleona z červeného porfýru. Dvanásť veľkých bohýň víťazstva, ktoré stoja okolo krypty, symbolizuje dvanásť víťazných poľných ťažení Napoleona v rokoch 1797 až 1815. Vo výklenku krypty Napoleona I. je od roku 1969 hrob jeho jediného legitímneho syna, Napoleona II.. Bol kráľom rímskym a vojvodom z Reichstadtu, zomrel ako 21 ročný v roku 1836 vo Viedni

Hotel des Invalides: podľa jeho pôvodného určenia mal byť útulkom pre vojnu poškodených, invalidov a bolo v ňom vyše 7000 miest. Dnes je už iba málo penzistov (sotva 200), ktorí obývajú tento najkrajší, ešte zachovalý komplex budov z Paríža 17. storočia. Väčšina priestorov slúži v súčasnosti múzeu vojenstva.

Louvre: od roku 1793 je niekdajší kráľovský palác **Palais du Louvre** spoločne múzeum (**Musée du Louvre**), ktoré patrí k najslávnejším na svete. V jeho zbierkach sú obrazy od 13. do 19. storočia -sochy, reliéfy a poklady umeleckých remesiel. Hlavný vchod tvorí takmer 22 m vysoká sklenená pyramída (675 okien) uprostred Cour Napoleon, odovzdaná do prevádzky v roku 1989.

Palais du Luxembourg Je sídlo Francúzskeho senátu, ktorý spolu s Assemblée Nationale (parlament, ktorý sídli v Palais Bourbon) tvorí francúzsky parlament. Mária Medici, manželka Henricha IV., kúpila tento majetok roku 1612 od vojvodu Františka Luxemburského, aby si tam zriadila svoje vdovské sídlo. Želala si, aby bolo vo florentínskom štýle svojej vlasti. Mária Medici nevyužila zámok, pretože hneď po jeho dokončení musela odísť. Počas revolúcie bol skonfiškovaný a neskôr prestavaný na budovu parlamentu. Svojim reprezentatívnym tvarom sa jeho k Seine obrátené priečelie so stĺpovito riešenou vstupnou časťou z doby Napoleona I., podobá hlavnému priečeliu kostola Madeleine, ktorý bol tiež postavený podľa antického vzoru. Monumentálne plastiky pred portálom predstavujú ministrov francúzskych kráľov. Alegorické výjavy na

klenbe (sloboda, Francúzsko, poriadok) vytvoril v rokoch 1839-1841 sochár Cortot. Po ľavej a pravej strane schodiska sú Minerva, predstavuje múdrosť a Themis - predstavuje spravodlivosť.

Palais de Chaillot: dvojkrídlový Palais de Chaillot sa dvíha na malej vyvýšenine nad Seinou. Bol postavený roku 1937 na mieste bývalého paláca - Palais du Trocadéro. Široká terasa s jagavými bronzovými sochami po obidvoch stranách, ktorá spája obidve krídla, slúžila ako vchod na Svetovú výstavu roku 1937. Pod terasou, na ktorej si v letných mesiacoch mládež skúša svoje výkony na kolieskových korčuľiach a skatebordoch, je dnes Théâtre de Chaillot s dvoma scénami. Okrem toho sa v paláci nachádzajú štyri múzeá: národopisné, Múzeum námorníctva, Múzeum francúzskych monumentov, Múzeum kina a kinosála.

Palais de Justice : na mieste dnešného Justičného paláca, na Ile de la Cite, zakladali keltskí Gallovia, neskôr Rimania a nakoniec franský Merovejci opevnené sídla, kaštiele a kráľovské hrady. Tu sa zrodilo aj francúzske kráľovstvo. Počas vlády Ľudovíta IX. Svätého (1226-1270) sa kráľovský palác a novozriadená zámocká kaplnka Sainte-Chapele rozvinuli do najväčšej nádhery. Onedlho sa však francúzsky kráľ presťahovali do Louvru. Od 16. storočia bol palác sídlom "parlamentu" (súdny dvor). Iba s jeho súhlasom nadobúdali kráľovské zákony právnu účinnosť. Toto čisto formálne privilégium odstránil mladý kráľ, ktorý nastúpil cestu k absolutistickej monarchii: Ľudovít XIV. Francúzska revolúcia odstránila tak kráľa, ako aj "parlament" (jeho členov poslali spoločne na popravisť). Do budovy sa nasťahoval nový (buržoázny) súd a budova dostala názov Palais de Justice. Palác bol viackrát poškodený a zničený požiarom. Dnešnú budovu postavili na prelome storočia, južné krídlo bolo pristavené až v rokoch 1911-1914. Osobitne si treba všimnúť vchod s nádherne opracovanou bránou z tepaného železa z doby Ľudovíta XVI. a nádvorie Cour de Mai (predtým sa tu stavali máje).

Quais (Nábřežie):

Quais de la Seine, pobrežné promenády, sú na dvoch "poschodiach". Dolné "poschodie" je dnes na celom pravom brehu, na ľavom ho čiastočne obsadila autodoprava. Musíme sa teda uspokojiť s prechádzkou hore, ale odškodni nás krásnou panorámou parížskeho centra s ostrovmi Cite a Saint-Louis a výkladmi bukinistov, ktoré ponúkajú vo svojich drevených skrinkách staré a nové knihy, pohľadnice, plagáty, rytiny a pod.

Quartier Latin : v tejto štvrti sa postupne udomácnila väčšina Grandes Ecoles (elitné vysoké školy, ktoré nepatria k univerzite, napr. Ecole Polytechnique, a iné). Keď koncom stredoveku začalo byť na Cite okolo Notre-Dame latinským teologickým školám príúsko, presťahovali sa na ľavý breh Seiny. Tak vznikla Quartier Latin, ktorú tak začali nazývať v bežnej reči preto, že učení páni oficiálne komunikovali v latinčine. Študentská štvrť je dnes tiež miesto, ktoré priťahuje turistov. Ponúka množstvo diskotiek, kín a reštaurácií.

Sainte-Chapelle: Svätá kaplnka je dvojposchodová palácová kaplnka, je to klenot parížskeho gotického staviteľstva. Len zriedka sa tu konajú omše, ale zato často koncerty. Vo vnútornom dvore, vľavo od hlavného vchodu do Justičného paláca, stojí dnes Sainte-Chapelle, 33 m dlhá a 17 m široká. Zvonku je viditeľná iba špička veže, ktorá je 76 m vysoká. Najväčšou pozoruhodnosťou kaplnky sú maľby na skle znázorňujúce najrozličnejšie biblické scény. Tretina týchto malieb je zreštaurovaných verne podľa originálu, ostatné pochádzajú z 13. storočia.

Sorbonne: o vplyvných kanonikoch v stredovekom Paríži sa často písalo, že dychtia po majetku a moci. Zdá sa, že Róbert de Sorbon, kanonik a spovedník Ľudovíta IX. Svätého bol výnimkou. S podporou kráľa zriadil roku 1257 Kolégium (La Sorbonne), v ktorom mohli na náklady kolégia bývať a študovať teológiu študenti bez prostriedkov. Z kolégia sa čoskoro stala najlepšia teologická škola, neskôr univerzita, ale na sklonku stredoveku zasa stratila svoj význam. Kardinál Richelieu ako rektor sorbonskej univerzity zachránil budovu pred schátraním. Počas vlády Napoleona I. sa

začalo s rozsiahlym rozširovaním a zo Sorbonny sa stala štátna univerzita. Najväčšou posluchárňou je Grand Amphitheatre a je v nej miesto pre 2700 osôb. V kostole vo dvore Sorbonny je hrobka kardinála Richelieu. Dnešná stavba vznikla medzi rokom 1885 a 1901. Má 22 veľkých posluchární, 38 učební, 37 miestností pre docentov, 240 laboratórií, knižníc, hvezdáreň a početné miestnosti pre administratívu. V máji 1968 bola Sorbonne jedným z centier študentských nepokojov, ktoré vo Francúzsku prerástli do generálneho štrajku

Tour Eiffel: odhliadnuc od neustálych pochybností o pevnosti jej konštrukcie, slávila **Eiffelova veža** v roku 1989 svoje sté narodeniny. Vyše 60 rokov mala punc najvyššej stavby na zemeguli, ktorý najprv prešiel na Empire State Building v New Yorku a neskôr na Sears Tower v Chicagu. Aj dnes ju však denne navštívi viac ako 5000 osôb. Eiffelova veža je a ostane symbolom Paríža. V rokoch 1981 až 1989 prešla oceľová veža generálnou opravou. Vežu navrhol inžinier Alexandre Gustave Eiffel (1832-1923), ktorý pochádzal z Dijonu. Bola postavená k Svetovej výstave roku 1889. 307 m vysoká (230,7 m až po špičku antény) je skonštruovaná z 15000 oceľových dielcov, ktoré sú spojené 2,5 miliónmi nitov. Stavbu sprevádzali silné protesty obyvateľstva. Stavebná spoločnosť sa musela zaviazat', že prevezme zodpovednosť za všetky škody, ak sa veža zrúti a budú poškodené okolité budovy. K tomu našťastie nedošlo. Dnes sa možno výťahom dostať aj na najvyššiu plošinu. Odtiaľ zhora sa pri peknom počasí otvára pohľad až do diaľky 70 km. Za tmy je veža nádherne osvetlená.

Tuileries: najväčším a najznámejším parížskym parkom sú Tuilerijské záhrady (Jardins des Tuileries). Kedysi tu pálili tehly (tuiles). Podľa tehelní (tuileries) pomenovala Katarína Medici zámok, ktorý dala postaviť roku 1563 po celej dĺžke dnešnej Avenue du Général Lemonnier, vedľa Louvru. Roku 1664 dal Colbert, minister financií Ľudivíta XIV., pokyn na výstavbu Tuilerijských záhrad. Počas Parížskej komúny (1871) palác zhorel a nikdy ho už znova nevystavali.

La Villette: na severovýchode Paríža vzniklo na ploche 35 ha nové stredisko oddychu a trávenia voľného času. Je to park La Villette, ktorý zároveň plní aj kultúrnu funkciu. Pri voľbe miesta hrali úlohu dva faktory: po prvé tu bol počas éry De Gaulla v 60. rokoch centrálny bitúnok, ktorý nebol využitý, po druhé stála tu tržnica, vybudovaná liatinovou technikou 19. storočia, ktorú bolo treba zachovať. Šesť rokov trvali práce na prestavbe, kým 13. marca 1986 otvorili Cité des Sciences et de l'Industrie, 270 m dlhú a 47 m vysokú budovu so sklom krytou fasádou a štyrmi obrovskými modrými oceľovými nosníkmi strechy. Géode: Južná fasáda sa odráža v bazéne. Je v ňom zdanlivo plávajúce kino La Géode, futuristická guľová stavba o priemere 36 m z leštenej pochrómovanej ocele. Vo vnútri pohodlne v kreslách ležiaceho návštevníka obklopuje dutá guľa z tenulinkých perforovaných alumíniových plechov, ktorá je zároveň projekčnou stenou. Na tomto 1000 m² veľkom, 172 stupňovom plátne s 12 kanálmi stereofónu a 12000 wattmi sa premietajú dokumentárne filmy, ktoré boli natočené extra pre túto guľu špeciálnou kamerou podľa kanadského systému "Omnimax". Zatiaľ vo svete pracuje len 6 takýchto kín.

La Cité des Sciences et de l'Industrie: Je to unikátne dielo - viac veľké komunikačné dielo ako múzeum. Každému návštevníkovi sa tu sprístupňuje technika a prírodné vedy, ako aj ich vývoj v národnom rámci, stav výskumu i existujúce tendencie. Nad centrálnym miestom technického múzea, kde sa začína každá návšteva, klenie sa oválna kupola, cez ktorú sa dostáva dnu slnečné svetlo pomocou pohyblivých zrkadiel. Vnútorne vybavenie predstavuje 1:1 model americkej vesmírnej stanice. Odtiaľ vedú pohyblivé schody k stálej výstave (Explora), ktorá približne na 30000 m³ reaguje na 4 témy: Jazyk a komunikácia (jazyk, informatika, matematika, zvuk, svetlo, mozog, umenie a technika), Zo zeme do vesmíru (astronómia a vesmírne lety), Dobrodružstvo života (biosféra, stavebníctvo, dopravné prostriedky, technika, prírodné vedy, archeológia) a Hmota a pôsobenie človeka (zemeguľa a jej zdroje, energia, stavba hmoty, výroba základných látok a produktov). Okrem toho je k dispozícii 10000 m² na osobitné výstavy a zasadnutia. K

d'alším zariadeniam patrí fonotéka, kinematéka, videotéka a fonotéka. Kto chce, môže si pozrieť videofilmy, robiť pokusy alebo pracovať interaktívne na počítačoch. Je to pokus hrou motivovať kontaktné vnímanie za účasti pokiaľ možno najväčšieho počtu zmyslových orgánov a intenzifikovať tak učebný proces. Pri pohľade na projekt rakety Ariane si môžete pri šálke dobrej kávy jednoducho odpočinúť a vziať si nejakú drobnosť.

Inventórium: aby sa radosť z vedy a techniky prebudila už v útlom veku, bolo zriadené "Inven-tórium", detský raj s dvoma oddeleniami pre deti od 3 do 6 rokov, alebo od 6 do 12 rokov. Pri radostnom stavaní domu na "stavenisku" si môžete napríklad trénovať malú tímovú prácu i schopnosti vedúceho a na komputrovom termináli zasa schopnosť logického myslenia. Mediathek: pre široké publikum s vedeckotechnickými záujmami bola založená "mediateka", ktorá okrem 300 000 zväzkov obsahuje 5 000 časopisov a 1 000 učebných programov, od roku 1988 aj zbierku medzinárodných dokumentárnych filmov a videoplátň. Na záver môžete ešte navštíviť Maison de l'Industrie, l'Espace Enterprise, kino Louis Lumiere alebo Planetárium.

Tešíme sa spolu s Vami na spoločné poznávanie, nezabudnite,

Najkrajší je Paríž s Katedrou zoológie a antropológie FPV UKF v Nitre

Použitá literatúra :

Cimický, J., Stárek. Z. : Pařížská zastavení. Praha : Pragoline, 2005, 214 s..ISBN: 80-86546-40-3

Eckerlin, P. : Paříž. Cestovní průvodce Plyglott. Praha : GeoMedia, 1997, 96 s. ISBN 3-493-62709-2.

Kolektív autorov : Paříž. Beadeker. Turistický sprievodca. Bratislava : Gemini, 1992, 235 s. ISBN 80-85265-18-4.

Kolektív autorů : Paříž –Turistický průvodce + DVD. Praha : Jota, 2007,648 s. ISBN: 978-80-7217-602-1.

Lamoureux, M. : Explora. Guide to the permanent Exhobitions. Paris : Poitiers, 1995, 119 p. ISBN 2-86842-063-X.

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Par%C3%AD%C5%BE>

Spracovala : PaedDr. Anna Sandanusová